

Рут

Рут

Элимелектин Маап жерине көчүп келиши

1 ¹ Ысрайыл элин бийлер башкарып турган кезде өлкөдө ачарчылык болду. Ошондо Иудея жериндеги Бейтлехем шаарчасынан бир адам аялы, эки уулу менен Маап жерине жашай турууга жөнөдү. ² Ал кишинин ысымы Элимелек, аялыныкы Нагима, ал эми эки уулуна Махлон жана Килийон эле. Алар Иудеянын Бейтлехеминен чыккан эфраттар болчу. Ошентип алар Маап жерине келип, ошол жерде туруп калышты.

³ Анан Элимелек көз жумуп, Нагима эки уулу менен калды. ⁴ Уулдары мааптык кыздарга үйлөнүштү. Кыздардын бирөөсүнүн аты Орпа, бирөөсүнүкү Рут эле. Алар ошол жерде он жылдай турушту. ⁵ Анан Нагиманын уулдары Махлон менен Килийон да кайтыш болду. Ошентип ал аял эки уулу менен күйөөсүнөн айрылып, жалгыз бой калды.

⁶ Маап элинде жүргөн Нагима Жараткан Эге Өзүнүн калкы Ысрайылга назарын салып, аларга мол түшүм бергенин укту. Ошондо Нагима эки келини менен Маап жеринен өз элине кайтууга камынды. ⁷ Ошентип алар турган жерин таштап, Иудеяга карай сапар алышты.

⁸ Жолдо бара жатканда, Нагима келиндерине: – Эми ар кимиң өз энеңердин үйүнө кайткыла. Маркум уулдарыма жана менин өзүмө мээримдүү болдуңар. Ошол үчүн Жараткан Эге силерге да мээримин төксүн! ⁹ Жараткан Эгем силерге күйөө берип, башпааналуу кылсын! – деп, беттеринен сүйдү.

Бирок алар буркурап-боздоп ыйлашып:

¹⁰ – Жок, сиз менен бирге биз да эл-журтуңузга барабыз, – дешти. ¹¹ Ошондо Нагима:

– Кайткыла, кыздарым! Мени менен эмнеге барасыңар? Силерге күйөө боло турган курсагымда балам бар беле? ¹² Кайткыла, кагылайыңдар! Мен эми карып калдым, күйөөгө чыга албайм. Бүгүн күйөөгө чыгып, уулдуу болормун деген күндө да, ¹³ алар эр жеткенче күтө алмак белеңер? Ошого чейин күйөөгө чыкпай жүрө берет белеңер? Жок, кыздарым, Жараткан

Эгемдин башыма салган күйүтүн кошо тартышкыла деп силерди кармаганым жакшы эмес, – деп жооп берди.

¹⁴ Экөө баштагыдан бетер буркурап ыйлашты. Анан Орпа кайненеси менен коштошту, ал эми Рут аны менен калды. ¹⁵ Нагима Рутка:

– Көрдүң го, абысының эл-журтуна, өзү сыйынган кудайларына кайтты. Сен да анын артынан барсаңчы, – деди. ¹⁶ Бирок Рут:

– Сизди таштап кеткенге мени мажбур кылбаңыз. Сиз кайда барсаңыз, мен да ошол жакка барам. Кайда жашасаңыз, мен да ошол жакта жашаймын. Сиздин элиңиз менин элим, сиздин Кудайыңыз менин Кудайым болот! ¹⁷ Кай жерде өлсөңүз, мен да ошол жерде өлүп, жер жазданам. Эгер бу дүйнөдөн кеткенче сизден ажырасам, мени Жараткан Эгем жазаласын, катуу жазаласын! – деп туруп алды.

¹⁸ Руттун өзү менен чогуу кетүүнү чындап чечкенине көзү жеткен соң, Нагима аны көндүргөнүн койдү.

¹⁹ Ошентип экөө Бейтлехемди беттеп жөнөп кетишти. Ал жерге келишкенде, калаа калкы бүт толкуп:

– Омэ-эй, мынабу Наамиби?! – дешти.

²⁰ Ошондо ал:

– Мени Нагима^a эмес, Мара^b дегиле, – деди. – Себеби кудуреттүү Кудай мага күйүт тарттырды.

²¹ Бул жерден үй ичибиз түгөл кеттик эле, эми мына Жараткан Эге кайра куру кол алып келди. Силер мени эмнесине «Бактылуу» дейсиңер? Жараткан Эге мени азапка салды, кудуреттүү Кудай башымды бактысыз кылды.

²² Ошентип Нагима мааптык келини Рут менен бирге Маап жеринен кайра келди. Алар Бейтлехемге келгенде, арпага жаңы эле орок салынган маал болчу.

^a 1:20 Бактылуу

^b 1:20 Күйүттүү

Руттун Обозго жолугушу

2 ¹Нагиманын маркум күйөөсү Элимелектин Обоз аттуу аталаш тууганы бар эле. Обоз абройлуу бай киши болчу.

²Бир күнү мааптык Рут Нагимага:

– Мен талаага барайын. Кайрымдуу бирөө кабылып калар, ошонун артынан ээрчип машак терейин, – деди.

– Бара кой, кызым, – деди Нагима ага.

³Рут аңызга барып, орокчулардын артынан түшүп, машак тере баштады. Ошол жердин танабы Элимелектин тууганы Обоздун менчиги болуп чыкты.

⁴Ошол кезде Бейтлехемден Обоз келип, орокчулар менен:

– Арыбагыла, Жараткан Эге жар болсун! – деп амандашып, алар:

– Бар болуңуз, сизди Жараткан Эге алкыштасын! – деп жооп кайтарышты.

⁵Обоз алардын башкаруучусунан:

– Мынабу кимдин кызы? – деп сураганда, ⁶ал:

– Бул – мааптык жаш жубан, – деди, – Маап жеринен Нагиманы ээрчип келген. ⁷Ал «орокчулардын артынан жүрүп, булардан түшүп калган машактарды терип алайын» деп суранды. Бастырмага барып, азыраак дем алганы болбосо, таң аткандан бери машак терип жүрөт.

⁸Ошондо Обоз Рутка мындай деди:

– Кызым, сөзүмө кулак салсаң. Башканын талаасынан машак тергениңди кой. Ушул жерде кызматчы кыздарымдын жанында жүрүп, тере бер. ⁹Кайсы жерде оруп жаткандарын карап тур да, кыздардын артынан жүрө бер. Мен кызматчы жигиттериме сага тийбегиле деп буйрук кылдым. Суусаганда барып, алар толтуруп койгон кумуралардан суу иче бер, – деди. ¹⁰Ошондо Рут:

– Мен жат жерлик болсом да, мага эмне кайрым кылдыңыз? – деп, эт-бетинен жыгылып, Обозго таазим этти. Обоз:

¹¹– Сенин күйөөңдүн көзү өткөндөн кийин кайненеңе кандай каралашканыңды, ата-энеңди, эл-журтуңду таштап, мурун-кийин билбеген эл арасына келгениңди түгөл үктүм. ¹²Ушул жакшылыктарың Жараткан Эгеден кайтсын! Сен Ысрайылдын Кудайы – Жараткан Эгенин канаты астынан паана издеп келдиң. Ал телегейиңди тегиз кылсын! – деди. ¹³Ошондо Рут:

– Сиз мага кайрымдуу мамиле кылдыңыз, мырзам. Мен малай кыздарыңыздын бири

болбосом да, жылуу кебиңиз менен жубаттыңыз, – деди.

¹⁴Обоз түшкү тамак маалы болгондо:

– Келе кой мында. Нандан алып, шараптын чыгына малып же, – деп Рутту чакырды. Ал орокчулардын жанына олтурганда, Обоз ага бадырактан берди. Рут тойгончо жеп, жегенинен артып да калды. ¹⁵Анан туруп, машак тергенге киришти.

Ошондо Обоз кызматчыларына мындай деп буйрук кылды:

– Ал жаңы орулган боолордун арасынан тере берсин, аны капа кылбагыла! ¹⁶Жыйнап алсын деп, байлай турган боолордун ичинен бир азын таштап кеткиле. Аны урушпагыла!

¹⁷Рут ошентип кечке чейин машак терди. Терип алганын бастырганда, жарым каптай арпа болду.

¹⁸Келини арпаны шаарга алып барып, кайненесине көрсөттү. Анан жеген тамагынан артып калганын да анын колуна карматты.

¹⁹– Бүгүн кайсы жерден машак тердиң? Кайсы жерде иштедиң? Сага назарын салган адамды Кудай жалгасын! – деди кайненеси. Рут кимдин аңызында иштегенин айтып:

– Бүгүн мен иштеген талаанын ээси Обоз деген киши, – дегенде, ²⁰кайненеси:

– Тирүүсүнө да, өлгөнүнө да жакшылыгын аябаган ошол кишини Жараткан Эге жалгасын! – деди. – Обоз – жакын туугандарыбыздын бири. Ал биздин каралашар тууганыбыз^c болот.

²¹Анда Рут мындай деди: – Ал киши жыйым-терим бүткүчө малайлардын артынан жүрө бер деди. ²²Ошондо Нагима:

– Ошол адамдын малай кыздары менен бирге жүргөнүң жакшы, кызым. Башканын талаасына барсаң, сени бирөө кордошу мүмкүн, – деди.

²³Ошону менен Рут арпа менен буудайдын орум-жыйымы бүткөнчө Обоздун малай кыздарынын жанында машак терип, кайненесинин колунда жүрдү.

Руттун кайнагасына каалоосун билдириши

3 ¹Бир күнү Нагима Рутка:

– Кызым, сага жакшы болушу үчүн жайлуу башпаана таап берсем кандай болор эле? – деп кулак кагыш кылды. ²– Сен малай кыздары менен бирге жүргөн Обоз – биздин тууганыбыз. Ал бүгүн кечинде кырманда арпа сапырат экен. ³Кана,

жуунуп-таранып, жыттуу май сүйкөнүп, жакшы кийинип алып, кырманга бар. Бирок Обоз кечки ашын ичип-жегенче көзүнө көрүнбө. ⁴ Ал уктайын деп жатканда, жаткан жерин билип ал. Кийин ошол жерге барып, жамынчысынын этегин көтөрүп, аяк жагына жатып ал. Андан ары эмне кылышты ал өзү сага айтар.

⁵ – Айтканыңыздын баарын жасайм, – деп жооп берди келини. ⁶ Анан кырман башына барып, энесинин тапшыргандарын орундатты.

⁷ Ичип-жеп, көңүлү көтөрүлгөн Обоз үйүлгөн эгиндин этегине жатып, уктап калгандан кийин, Рут билдирбей жамынчысын акырын көтөрүп, аяк жагына жатып алды. ⁸ Түн ортосунда Обоз чочуп ойгонду. Оодарылып караса, аяк жагында бир аял жатыптыр! Ал:

⁹ – Сен кимсиң? – деп сурады.

– Мен малайыңыз Рутмун. Мени канатыңыздын алдына ката көрүңүз, каралашар тууганым эмессизби? – деп жооп берди ал. ¹⁰ Ошондо Обоз мындай деди:

– Жараткан Эге сени жалгасын, кызым! Мынабу ийги ишиң мурунку жакшылыгыңдан ашып түштү! Сен бай болобу, кедей болобу, жаш жигиттердин арасынан өзүңө күйөө издеген жоксуң. ¹¹ Эми убайым жебе, кызым. Мен болгон суранычыңды аткарам. Шаар элинин баары сенин ыймандуу аялзаты экениңди билет. ¹² Менин сага караан болор кайнагаң экеним ырас. Бирок менден да жакының бар. ¹³ Бүгүн ушул жерге түнө. Эртең ошол киши сага каралашууга макул болсо, анда жакшы, ошондой болсун. Эгер антүүдөн баш тартса, Кудай турат, анда сага каралашар киши мен боломун. Эми, таңга чейин жата тур.

¹⁴ Ушинтип Рут ошол жерде таң атканча жатып, адамдар бири биринин өңүн тааный электе, үрөң-бараңда турду. Анткени Обоз «Аялзатынын кырманга келгенин эч ким билбесин», деген эле.

¹⁵ Анан Обоз: «Жамынчыңды жайып кармап тур», – деп ага алты табак арпа төгүп, түйүп-бууп туруп, Руттун аркасына көтөртүп ийди. Өзү болсо шаарды карай жөнөдү.

¹⁶ Рут кайненесине келгенде, Нагима:

– Кандай болду, кызым? – деп сурады. Келини ага тигил кишинин эмне кылып, эмне койгонун төкпөй-чачпай айтып берип:

¹⁷ – Ал мага «Кайненеңе куру кол кайтпа» деп, мынабу алты табак арпаны берип жиберди! – деп кошумчалады. Ошондо кайненеси:

¹⁸ – Иш эмне менен бүтөрүн билгенче коё тур, кызым. Бул киши бүгүн ушул ишти бүтүрмөйүнчө жаны жай албайт, – деди.

Обоздун Рутка үйлөнүшү

4 ¹ Обоз шаар дарбазасынын алдына барып олтурду. Караса, өзү Рутка айткан каралашар тууганы жанынан өтүп баратыптыр. Обоз ага: «Эй, ким элең, бул жерге олтурчу», – деди. Ал жанына келип, олтургандан кийин ² Обоз шаардын он аксакалын чакырып алып: «Жаныбызга олтурсаңыздар», – деп өтүндү. Алар да олтурушту.

³ Обоз жанагы тууганына карап мындай кеп баштады:

– Маап жеринен кайтып келген Нагима тууганыбыз Элимелекке таандык жер үлүшүн сатып жатат. ⁴ Аны сага кулак кагыш кылайын дедим. Бул жерде олтурган эл аксакалдарынын алдында айтып коёюн дедим: кааласаң, аны сатып ал. Эгер сатып алгың келбесе, ачыгын айт, мен билгендей болоюн. Себеби каралаша турган эң жакын тууганы сенсиң, сенден кийинки кезек меники.

– Анда тууганы:

– Жарайт, сатып алайын, – деди. ⁵ Ошондо Обоз:

– Эгер Нагимадан жерди сатып алсаң, анда маркумдун мааптык жесири Рутту аялдыкка алышың керек. Уулдуу болгонуңарда, жер үлүшү маркумдун наамында калат, – деди. ⁶ Анда бир тууганы:

– Андай болсо, туугандык милдетимди аткара албайм, өз мүлкүмдү жоготуп алам. Андан көрө, бул милдетти сен аткар, мен аткара албайм, – деп жооп берди.

⁷ Мурун Ысрайылда мындай салт боло турган: эгер бирөө мал-мүлкүн башка бирөөгө өткөрүп берсе же алмашса, муну ырастоо үчүн бүт кийимин чечип алып, келишкен кишисине берчү.

⁸ Тууганы Обозго «бул милдетти сен аткар, мен аткара албайм», деди да бүт кийимин чечип, ага берди.

⁹ Ошондо Обоз тегерегиндеги аксакалдар менен атпай журтка карап мындай деди:

– Бүгүн мен Нагимадан Элимелектин, Килийон менен Махлондун бүт менчигин өткөрүп алдым.

¹⁰ Мен маркумдун тукумун улап, ага мүлкүн түгөл калтыруу үчүн Махлондун жесири мааптык Рутту аялдыкка аламын. Маркумдун аты өз туугандары

менен шаар ичинде өчпөй аман сакталат. Силер бүгүн буга күбөсүңөр.

¹¹ Аксакалдар жана дарбаза алдында турган бардык адамдар:

– Ооба, күбөбүз. Жараткан Эге үйүңө кире турган бул аялды Ысрайылдын тукумун улаган Рахила менен Леядай кылсын! Эфратада байлыгың ашып-ташысын, Бейтлехемде атагың арта берсин! ¹² Жараткан Эге ушул жаш аялдан улана турган урпагыңды Тамар Иуда бабабызга төрөп берген Перестин урпагындай кылсын! – деп батасын беришти.

Дөөт падышанын санжырасы

¹³ Ошентип Обоз Рутка үйлөндү. Жараткан Эге жалгап, Руттун боюна бүтүп, уул төрөдү. ¹⁴ Аялдар

Нагиманы куттуктап: «Жаратканга алкыш! Ал сени мураскорсуз калтырган жок. Баланын атагы Ысрайылга жайылсын! ¹⁵ Ал жашооңо жаңы дем берет, карыганыңда каралашат. Себеби аны өзүңдү жакшы көрүп, жети уулдан артык болгон келиниң төрөп берди!» – дешти.

¹⁶ Нагима наристени колунан түшүрбөй бооруна кысып бакты. ¹⁷ Коңшу аялдар: «Нагима уулдуу болду», – деп, ага Абыт деген ат коюшту. Абыт Жышайдын атасы, Дөөттүн чоң атасы болду.

¹⁸ Перестин санжырасы мындай: Перестен Хесрон, ¹⁹ Хесрондон Рам, Рамдан Аминадап, ²⁰ Аминадаптан Нахшон, Нахшондон Салмон, ²¹ Салмондон Обоз, Обоздон Абыт, ²² Абыттан Жышай, Жышайдан Дөөт туулду.